

Jakten på det uforklarlige

Av programleder Tom Strømness

TVNorge

English summary: The presentation covered the 12 years of amazing success of a Norwegian TV series called “The Power of the Spirits” (Åndenes makt). The channel TVNorge made 122 programs visiting disturbed houses – villas, farms, restaurants, petrol stations etc. – and interviewed in total 366 persons affected by different phenomena. There were physical events like objects disappearing/appearing, electrical disturbances; sensory phenomena like seeing shadows or figures, hearing strange sounds; animals and children reacting without any visible causes.

The TV team always brought along a clairvoyant person who would come completely ignorant about the place and the happenings, to try to get impressions of what had happened and what was the real cause of the disturbances, and then try to remove this cause. They almost always got impressions of deceased spirits being the cause of most of the events. Often they got information they could not have by normal means. Some verifiable historical information was later confirmed. The clairvoyants’ strategies to alleviate the situation in the houses were mostly successful. After “cleansing” the house it normally became completely or considerably more quiet.

This TV entertainment series is not science, but it is in fact an honest documentary. It is a huge collection of investigated cases of haunted houses, strongly supporting that there are real phenomena which are hitherto unexplained.

OPPRINNELSEN

Åndenes makt er en programserie som sendes på TVNorge. Den er kategorisert som et underholdningsprogram og blitt sendt årlig siden 2005. Åndenes makt er en av TVNorges største suksesser, og ble nylig kåret til tidenes nest beste underholdningsprogram gjennom tidene av TV2 sine seere. Bare slått av NRKs Nytt på Nytt.

Programserien er opprinnelig dansk, og ble i sin tid skapt av Thomas Breinholt, som nå er programsjef i TV2 Danmark.

TVNorge kjøpte visningsrettighetene til den danske serien, som ble sendt i perioden 2003 – 2005. Jeg ble satt til å lese norske kommentarer i programmene, og oppslutningen om serien var svært bra, på tross av at den var dansk. Dermed besluttet vi å lage vår egen versjon, og det har vi gjort med stor suksess i 12 år nå.

Tom Strømness foto: Olav Fossbakken

FORMATET

Programmene har en fast struktur. Vi oppsøker folk som har henvendt seg til redaksjonen fordi de opplever en rekke uforklarlige hendelser i sine nærmeste omgivelser. Programmene innledes med at de forteller hva de opplever, før en klarsynt inviteres inn for å finne en sammenheng til fenomenene, for deretter å forsøke å fjerne det hun eller han mener er kilden. Deretter undersøker vi om det er dekning for den klarsyntes påstander i historiske fakta, før vi etter en tre, fire ukers tid igjen oppsøker de medvirkende for å høre om det har blitt noen endring i hendelsene som følge av den klarsyntes besøk. Her er det er det mye som taler for at den klarsyntes konklusjoner er riktige.

RINGVIRKNINGER

Dette formatet har altså vært en oppskrift på kommersiell suksess. Det er litt skummelt, litt mystisk, oppsiktsvekkende og spennende, samtidig som det pirrer nysgjerrigheten vår. Men i tillegg har programserien også fått helt utilsiktede konsekvenser. Og som forsterkes for hvert eneste nye program, hver eneste nye sesong. Nemlig at vi har samlet en helt unik mengde solide observasjoner av det vi kaller uforklarlige eller uforståelige hendelser og fenomen.

Åndenes makt er ikke noe forskningsprogram, og det ligger ingen anerkjent vitenskapelig metodikk i vår produksjon eller redaksjonelle arbeid. Men likefullt har vi altså gjennom nå 12 år gjennomgått flere hundretalls bevitnelser av ikke forståtte hendelser, observert av to personer eller flere, i felleskap eller hver for seg.

SOLID DOKUMENTASJON

Så langt har vi laget 122 program, besøkt like mange forskjellige steder der

folk opplever uforklarlige fenomener: Eneboliger, rekkehus, blokkleiligheter, hytter, låver, fjøs, hoteller, restauranter og kjøpesentra. Gamle bygninger rike på historie, men også helt nye.

Ca. 366 personer fra hele landet, med forskjellige bakgrunn, utdanning, inntekt sosial status, interesser og livssyn, har stått fram i programmene og fortalt om sine opplevelser. Som tilsammen utgjør ca. 1830 uforståelige hendelser. Ting som ikke skal kunne skje, og der alle rasjonelle forklaringsmodeller forgjeves har blitt forsøkt anvendt. De forteller om fysiske fenomen: Gjenstander som forsvinner, dukker opp, endrer karakter eller funksjonalitet. Om kompliserte konstruksjoner eller det som virker som resultat av omstendelige prosesser.

Sanselige fenomen: De ser skygger, skikkelser og hører lyder. som ikke stemmer med omgivelsene. Om følelsen av å være iaktatt, kuldefornemmelser, fremmede lukter og fysisk berøring. Om barn og dyr som tydelig reagerer og responderer, men uten synlige årsaker.

En viktig del i forberedelsene av programmene, er forhåndsvurdering av saken og de medvirkende. Det må være et tilstrekkelig antall hendelser. Både fordi det må være nok innhold til å fylle sendetiden, men også for at vi skal være rimelig sikre på at dette ikke dreier seg om tilfeldigheter. La oss si at det i gjennomsnitt ligger ca. 15 uforståelige hendelser til grunn for hver sak, og som vi ser nærmere på. Det utgjør tilsammen ca. 1830 hendelser gjennom alle årene.

Det må være flere personer som deler opplevelsene, enten i felleskap eller hver for seg, og som også forteller historiene til oss. Vi må være sikre på at årsaken ikke er like personlig som opplevelsen. Når flere er vitner til en hendelse, kan vi avskrive innbilning, fantasi eller sanse-

lige bedrag. I snitt har vi med tre personer i hvert program, som forteller om – og går god for – hendelsene.

De medvirkende må kunne sette ord på opplevelsene. TV er ikke bare bilde, men også lyd. De må stå fram og fortelle om sine erfaringer, med sine egne ord. For mange er det fremdeles en høy terskel og trå over, det å skulle stå fram i full offentlighet å hevde at man kanskje er hjemmsøkt av spøkelser. Derfor er det nok mange flere som velger andre løsninger på problemene sine enn å kontakte Åndenes makt. Med andre ord er det vi ser i denne programserien bare toppen av isfjellet.

TILLIT

Men disse forundersøkelsene er med og bygger en helt avgjørende tillit mellom de medvirkende og produksjonen. Vi må være sikre på at framstillingene og opplevelsene er oppriktige, de medvirkende må være sikre på at de blir behandlet med største respekt.

Denne gjensidige tilliten, som også styrkes vesentlig i løpet av opptaksdagene, gjør oss sikre på at de erfaringene og historiene de medvirkende deler med oss er slik de ble opplevd. Aldri har et så stort antall pålitelige observasjoner av uforståelige hendelser, fra et så tallrikt og bredt utvalg av landets befolkning, blitt dokumentert slik Åndenes makt nå har gjort gjennom 12 år. Det er ganske oppsiktsvekkende, og tvinger oss til ikke bare å ta dette på alvor, men også til å akseptere at slike fenomener er reelle.

KLARSYNT

Men hva disse fenomenene er et resultat av, eller et uttrykk for, *vet* vi derimot ikke. Men såkalte klarsynte har en teori som vi prøver ut i Åndenes makt, nemlig

at hendelsene kan settes i forbindelse med avdøde personer.

Og samtidig som vi slipper de klarsynte til i programmene, åpner vi opp for nye mysterier. For gang etter gang viser det seg at de klarsynte som medvirker i programserien, er i stand til å finne fram til opplysninger og informasjon som ligger langt utenfor deres rekkevidde, og som det ikke er mulig at de kan ha kjennskap til.

Ingen opplysninger om saken deles med de klarsynte på forhånd. Det samsvarer også med deres interesser. De vil ikke avledes av det som gjerne er rykter eller fordommer. Det er nemlig sjelden den klarsyntes konklusjon stemmer med de medvirkedes antakelser.

Samtidig er fornemmelsene de klarsynte gjør seg deres subjektive forståelse av årsakene. De er alene om å oppfatte sammenhengene på den måten de gjør. Dermed er det vanskelig å vite om de har rett. Men vi etterprøver påstandene, og forbausende ofte stemmer bildet de tegner med historiske fakta, ned til svært spesifikke særegne detaljer. Som de ikke har noen forutsetninger for å kunne vite noe om, eller skulle kunne gjette seg til.

Vårt mandat til de klarsynte er å identifisere årsaken til hendelsene, for deretter å fjerne den. Ikke nødvendigvis for å avhjelpe situasjonen, men for å se om det i så fall oppstår en endring. Gjør det det, er det nærliggende å mene at den klarsyntes teori har noe for seg.

Og når det kommer til stykket, er kanskje disse fenomenene eller de klarsyntes spesielle egenskaper hverken overnaturlige er paranormale. Men heller tvert om; naturlige og normale. De er bare ikke forstått med den kunnskapen vi har i dag.